

บทวิเคราะห์สถานการณ์ภาพการผลิตและการตลาดโคเนื้อของประเทศไทย

โดยนายสว่าง อังกูโร

นักวิชาการสัตวบาล ส.พ.ท. กรมปศุสัตว์

ด้านการผลิตโคเนื้อ

1. จำนวนโคเนื้อ

จากสถิติกรมปศุสัตว์ ปี 2552(เดือนสิงหาคม) มีเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ จำนวน 1,230,522 ราย จำนวนโคเนื้อ 6,997,868 ตัว เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ 1,133,561 ราย จำนวนโคเนื้อ 9,112,093 ตัว มีเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อและจำนวนโคเนื้อลดลง ร้อยละ 7.6 และ 23.2 ต่อปี ตามลำดับ (ตามตารางที่ 1)

พื้นที่ที่มีการเลี้ยงโคเนื้อมากที่สุด ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4,063,845 ตัว (58.1%) รองลงมา คือ ภาคกลาง 1,279,755 ตัว (18.3%) ภาคเหนือ 1,026,577 ตัว (14.7%) ภาคใต้ 627,692 ตัว(8.9 %) จังหวัดที่มีการเลี้ยงโคเนื้อมากที่สุด ได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี สุรินทร์

จำนวนโคเนื้อทั้งหมด 6.99 ล้านตัว เป็นโคเพศผู้ 1.90 ล้านตัว (27.1%) เพศเมีย 5.09 ล้านตัว (72.9 %) เป็นโควัยเจริญพันธุ์ที่ให้ลูกได้ จำนวน 2.02 ล้านตัว (39.5%) คาดว่าผลิตลูกโคได้ประมาณ 1.11 ล้านตัว (55%)ของโควัยเจริญพันธุ์

2. พันธุ์โคเนื้อ พันธุ์โคเนื้อที่กรมปศุสัตว์ส่งเสริมให้เกษตรกรแบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่

2.1 พันธุ์โคเนื้อตระกูลเมืองร้อน ได้แก่

1) พันธุ์พื้นเมืองและลูกผสมพื้นเมือง ขณะนี้มีประมาณ 4.72 ล้านตัว หรือประมาณ 67.5% ของจำนวนโคทั้งหมด

2) พันธุ์บราห์มันและลูกผสมบราห์มัน มีประมาณ 2.03 ล้านตัวหรือประมาณ 29.0% ของจำนวนโคทั้งหมด

2.2 โคเนื้อพันธุ์ลูกผสมตระกูลเมืองหนาว ได้แก่ โคลูกผสมพันธุ์ซาร์โรเลสส์ โคพันธุ์ตาก พันธุ์กำแพงแสน พันธุ์กบินทร์บุรี พันธุ์แบงก๊ส และพันธุ์อื่นๆ มีประมาณ 0.25 ล้านตัวหรือประมาณ 3.5 % ของจำนวนโคทั้งหมด

3. พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ จากสถิติศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ ปี 2552 มีพื้นที่ปลูกหญ้า/พืชอาหาร สัตว์ส่วนตัว จำนวน 2,004,218 ไร่ พื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะ 3,744,035 ไร่ รวม 5,748,253 ไร่

4. ระบบการเลี้ยงโคเนื้อ แบ่งเป็น 2 ระบบ ดังนี้

4.1 ระบบการเลี้ยงโคเนื้อเชิงธุรกิจ

จากสถิติกรมปศุสัตว์ปี 2552 มีเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อประเภทนี้มีอยู่จำนวน 23,134 ราย จำนวนโค 1.32 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 1.9 และ 18.8 ของการเลี้ยงโคเนื้อทั้งประเทศ ตามลำดับ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มตามวัตถุประสงค์การเลี้ยง ได้แก่ 1) เลี้ยงเพื่อผลิตเป็นพ่อแม่พันธุ์จำหน่าย 2) เลี้ยงเพื่อผลิตลูกโคเพื่อนำไปเลี้ยงขุน หรือจำหน่ายเป็นโคขุน 3) เลี้ยงเป็นโคขุนเพื่อจำหน่ายเนื้อ

4.2 ระบบการเลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ระบบการเลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ เช่น ตามริมถนน พื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะ ป่าสาธารณะทั่วไปรอบๆ หมู่บ้าน ตลอดจนพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวพืชผลแล้ว เช่น ในทุ่งนา เป็นระบบการเลี้ยงส่วนใหญ่ของประเทศ มีเกษตรกรเลี้ยงโคระบบนี้ประมาณ 1.21 ล้านราย จำนวนโคประมาณ 5.68 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 98.1 และ 81.2 ของการเลี้ยงโคเนื้อทั้งประเทศ ตามลำดับ

5. ด้านการแปรรูป

1) มีโรงฆ่าโค – กระบือ ทั้งหมดที่เปิดทำการฆ่าโค กระบือ จำนวน 1,649 แห่ง เป็นโรงฆ่าเฉพาะโค และกระบือ 1,282 แห่ง เป็นโรงฆ่าโค กระบือ และสุกร รวม 367 แห่ง ซึ่งเป็นโรงฆ่าขนาดใหญ่ที่ได้มาตรฐานการส่งออกจำนวน 2 แห่ง โรงฆ่าที่มีใบอนุญาต พ.จ.ส.2 จำนวน 588 แห่ง (35.6%) โรงฆ่าที่ไม่มีใบอนุญาต พ.จ.ส.2 จำนวน 1,061 แห่ง (64.4%)

2) มีโรงงานแปรรูป จำนวน 83 แห่ง ได้แก่โรงงานทำผลิตภัณฑ์จากเนื้อโค 9 แห่ง โรงงานทำลูกชิ้น 74 แห่ง โรงงานฟอกหนัง 103 แห่ง โรงงานกระดุกป่น 8 แห่ง

ต้นทุนการผลิตโคเนื้อ

ต้นทุนการผลิตโคเนื้อจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1) ราคาอาหารชั้นที่ให้เลี้ยงโค ถ้าเกษตรกรสามารถหาซื้ออาหารชั้น หรือวัตถุดิบที่ใช้เป็นอาหารชั้นเลี้ยงโคได้ในราคาถูก ต้นทุนการผลิตโคเนื้อก็จะต่ำ

2) ช่วงระยะห่างของการให้ลูก (calf interval) การเลี้ยงโคที่มีระยะการให้ลูกห่าง จะทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงกว่าการเลี้ยงโคที่มีระยะการให้ลูกไม่ห่าง โดยปกติโคจะกลับมาเป็นสัด (heat) และสามารถผสมติดได้ภายในระยะเวลา 60 – 90 วัน หลังจากการคลอด สาเหตุที่ทำให้แม่โคมีระยะเวลาการให้ลูกห่างอาจเกิดมาจากสาเหตุหลายประการเช่น แม่โคมีสุขภาพไม่สมบูรณ์ เจ็บป่วย ขาดอาหาร หรือถึงระยะเวลาเป็นสัดแล้วไม่ได้รับการผสมพันธุ์ เป็นต้น

3) พันธุกรรมของโค การเลี้ยงโคที่มีพันธุกรรมไม่ดี เช่น มีอัตราการเจริญเติบโตต่ำ มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อต่ำ ผสมติดยาก จะทำให้การเลี้ยงโคมีต้นทุนการผลิตสูง

4) ราคาต้นทุนโคที่ซื้อมาเลี้ยง ถ้าสามารถจัดหาซื้อโคที่มีคุณภาพดี ราคาถูก ก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ

จากการศึกษาของกลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฟาร์มปศุสัตว์ สำนักงานพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์ ได้ศึกษาต้นทุนการเลี้ยงแม่โคเพื่อผลิตลูกจำหน่าย และต้นทุนการเลี้ยงโคขุนปรากฏผลดังนี้

1) การเลี้ยงแม่โคพันธุ์พื้นเมืองเพื่อผลิตลูกจำหน่าย โดยกำหนดสมมุติฐานว่าเกษตรกรซื้อโคสาว หรือแม่โคมาเลี้ยง ทำการผสมพันธุ์ แม่โคมีระยะห่างการให้ลูก (calf interval) 369 วัน (กองบำรุงพันธุ์สัตว์, 2542) ผลการคำนวณปรากฏว่า กรณีเกษตรกรเลี้ยงโคด้วยหญ้าสด เสริมด้วยอาหารชั้น จะมีต้นทุนการผลิตลูกโค

ประมาณ 5,138.49 บาทต่อตัว กรณีเกษตรกรเลี้ยงโคด้วยหญ้าสดเพียงอย่างเดียว จะมีต้นทุนการผลิตลูกโคประมาณ 4,677.24 บาทต่อตัว กรณีเกษตรกรเลี้ยงโคแบบไล่ต้อนกินหญ้าธรรมชาติ ตามทำเลเลี้ยงสัตว์สาธารณะ จะมีต้นทุนการผลิตลูกโคประมาณ 3,754.74 บาทต่อตัว (รายละเอียดตามตารางที่ 2)

2) การเลี้ยงแม่โคพันธุ์ลูกผสมบราห์มันเพื่อผลิตลูกจำหน่าย โดยกำหนดสมมุติฐานว่าเกษตรกรซื้อโคสาวหรือแม่โคมาเลี้ยง ทำการผสมพันธุ์ แม่โคมีระยะห่างการให้ลูก (calf interval) 469 วัน (กองบำรุงพันธุ์สัตว์, 2542) ผลการคำนวณปรากฏว่า กรณีเกษตรกรเลี้ยงโคด้วยหญ้าสด เสริมด้วยอาหารข้น จะมีต้นทุนการผลิตลูกโคประมาณ 10,672.63 บาทต่อตัว กรณีเกษตรกรเลี้ยงโคด้วยหญ้าสดเพียงอย่างเดียว จะมีต้นทุนการผลิตลูกโคประมาณ 9,500.13 บาทต่อตัว กรณีเกษตรกรเลี้ยงโคแบบไล่ต้อนกินหญ้าธรรมชาติ ตามทำเลเลี้ยงสัตว์สาธารณะ จะมีต้นทุนการผลิตลูกโคประมาณ 6,686.13 บาทต่อตัว (รายละเอียดตามตารางที่ 3)

3) การเลี้ยงโคขุน ต้นทุนการเลี้ยงโคขุนจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ พันธุ์โคที่ใช้ขุน น้ำหนักโคเริ่มต้นขุน อัตราการเจริญเติบโตของโคในขณะเลี้ยงขุน ราคาซื้อโคเข้าขุน และราคาอาหารที่ใช้ขุน จากการศึกษาพบว่า การเลี้ยงโคขุนพันธุ์ลูกผสมบราห์มัน จะมีต้นทุนการผลิตประมาณ 40.14 ถึง 44.08 บาทต่อกิโลกรัม การเลี้ยงโคขุนโคมัน (โคพม่า) จะมีต้นทุนการผลิตประมาณ 45.79 ถึง 46.81 บาทต่อกิโลกรัม การเลี้ยงโคขุนพันธุ์ชาร์โรเลส์จะมีต้นทุนการผลิตประมาณ 47.03 บาทต่อกิโลกรัม การเลี้ยงโคขุนพันธุ์พื้นเมือง จะมีต้นทุนการผลิตประมาณ 40.06 บาทต่อกิโลกรัม (รายละเอียดตาม ตารางที่ 4)

ด้านการตลาดโคเนื้อ

ตลาดโคเนื้อแบ่งเป็น 2 ประเภทได้แก่

1 ตลาดโคมีชีวิต

จากสถิติกรมปศุสัตว์ปี 2552 มีตลาดนัดโค กระบือ 175 แห่ง ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 101 แห่ง ภาคเหนือ 54 แห่ง ภาคกลาง 18 แห่ง และภาคใต้ 2 แห่ง มีการซื้อขายโค กระบือผ่านตลาดนัด 3,019,100 ตัว (โค 2,433,100 ตัว กระบือ 586,000 ตัว) มูลค่า 26,558 ล้านบาท (มูลค่าเฉลี่ยโค 8,200 บาท/ตัว กระบือ 11,276 บาท/ตัว) เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 มีการซื้อขายโค กระบือ ผ่านตลาดนัด 2,727,800 ตัว (โค 2,191,800 ตัว กระบือ 536,000 ตัว) มูลค่า 28,000 ล้านบาท (มูลค่าเฉลี่ยโค 9,750 บาท/ตัว กระบือ 12,400 บาท/ตัว) จำนวนโค กระบือ ซื้อขายผ่านตลาดเพิ่มขึ้น 291,300 ตัว แต่มูลค่าการซื้อขาย ลดลง 1,442 ล้านบาท

สาเหตุ ที่ทำให้โคมีจำนวนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับจากปี 2551 เพราะ

- 1) โคเนื้อราคาตกต่ำ เนื่องจากปัญหาด้านเศรษฐกิจตกต่ำและการปันราคา ทำให้เกษตรกรขายโคและเลิกเลี้ยง
- 2) เกษตรกรเปลี่ยนอาชีพไปปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ซึ่งมีราคาแพง และให้ผลตอบแทนเร็วกว่า ทำให้ไม่มีพื้นที่ปลูกหญ้าเลี้ยงโค และขายโคซึ่งเป็นจำนวนมาก ทำให้พ่อค้าถือโอกาสกดราคาโคมีชีวิต

2. ตลาดเนื้อโค จากการศึกษาดูแลการบริโภคเนื้อโคแบ่งได้ 3 กลุ่มได้แก่

- 1) ตลาดระดับล่าง ผู้บริโภค คือ ผู้ที่ซื้อเนื้อจากเชียงใหม่ในตลาดสดทั่วไปและโรงงานทำลูกชิ้น
- 2) ตลาดระดับกลาง ผู้บริโภค คือ ผู้ที่ซื้อเนื้อจากตลาดสดขนาดใหญ่ เช่น ตลาดองค์กรเพื่อเกษตรกร (อดก.) ตลาดยิ่งเจริญ ตลาดบางกะปิ จนถึงห้างสรรพสินค้า (Supermarket หรือ Modern Trade)
- 3) ตลาดระดับสูง ผู้บริโภค คือ ผู้ที่ซื้อเนื้อซึ่งเน้นความนุ่มของเนื้อเป็นสำคัญ เพื่อนำไปทำอาหารประเภทสเต็ก ผู้บริโภคมีตั้งแต่คนไทยที่รู้จักวิธีประกอบอาหารจากเนื้อแบบตะวันตก คนต่างชาติที่อยู่ในประเทศ โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้าชั้นนำ (Supermarket หรือ Modern Trade)

ปริมาณการบริโภคเนื้อโค

ปริมาณการบริโภคเนื้อโคของประเทศ จะหาได้จากข้อมูลจำนวนโคที่เข้าโรงฆ่า นำหนักซากโค ซึ่งมีประมาณ 50-58 % ของน้ำหนักโคมีชีวิต ปริมาณเนื้อแดง (เนื้อสะอาด) ที่ได้จากการชำแหละตัดแต่งจะเท่ากับ 80 – 85 % ของน้ำหนักซาก (40-46 % ของน้ำหนักโคมีชีวิต) ทั้งนี้เปอร์เซ็นต์ซาก และเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงที่ได้จากการตัดแต่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเภทของโคที่เข้าฆ่า ดังนั้นเมื่อทราบปริมาณเนื้อแดงที่ผลิตได้ทั้งปี ก็ย่อมคำนวณหาปริมาณการบริโภคเนื้อโคได้

แต่เนื่องจากประเทศไทยมีโรงฆ่าที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่มาก ประกอบกับจำนวนโคที่แจ้งขออนุญาตฆ่าหรือมีใบอนุญาตบัตรการฆ่าน้อยกว่าที่ถูกฆ่าจริง ทั้งนี้มีรายงานว่าจำนวนโคที่ถูกฆ่าจริงสูงกว่าการขออนุญาตฆ่าประมาณ 2 - 2.5 เท่า ดังนั้นจากจำนวนโคที่ขออนุญาตฆ่า 0.546 ล้านตัวในปี 2552 จะเป็นจำนวนโคที่ฆ่าจริง ประมาณ 1.256 ล้านตัว

จากการวิเคราะห์จำนวนเนื้อโคที่บริโภคภายในประเทศที่เข้าโรงฆ่าประมาณ 1.256 ล้านตัว ซึ่งเป็นโคเนื้อที่เลี้ยงภายในประเทศ จำนวน 1.236 ล้านตัว และโคนม จำนวน 0.02 ล้านตัว สามารถจำแนกปริมาณการบริโภคตามประเภทโคมีชีวิตดังนี้

1) **ตลาดระดับล่าง** เนื้อโคสำหรับตลาดระดับล่างมาจากโคพันธุ์พื้นเมืองและโคพันธุ์ลูกผสมพื้นเมืองประมาณ 0.650 ล้านตัว (น้ำหนักเฉลี่ย ตัวละ 300 กิโลกรัม ผลิตเนื้อแดงได้ 120 กิโลกรัมต่อตัว) ผลิตเนื้อได้ 78,000 ตัน แมโคนมปลดระวางประมาณ 0.02 ล้านตัว (น้ำหนักเฉลี่ยตัวละ 400 กิโลกรัม ผลิตเนื้อแดง 152 กิโลกรัมต่อตัว) ผลิตเนื้อได้ 3,040 ตัน โคลูกผสมพันธุ์บราห์มันประมาณ 0.214 ล้านตัว (น้ำหนักเฉลี่ยตัวละ 400 กิโลกรัม ผลิตเนื้อแดง 160 กิโลกรัมต่อตัว) ผลิตเนื้อได้ 34,240 ตัน รวมเป็นโคทั้งหมด 0.884 ล้านตัว ผลิตเนื้อโคสำหรับตลาดระดับล่างทั้งหมดประมาณ 115,280 ตัน หรือประมาณ 63.7% ของเนื้อโคที่บริโภคภายในประเทศทั้งหมด

2) **ตลาดระดับกลาง** เนื้อโคสำหรับตลาดระดับกลางมาจากโคมัน และโคขุน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโคลูกผสมพันธุ์บราห์มัน และโคลูกผสมพันธุ์ชาร์โรเลส์ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์เลี้ยงโคขุน โดยมาจากโคลูกผสมในประเทศที่เลี้ยงขุนระยะ 4-6 เดือนประมาณ 0.148 ล้านตัว (น้ำหนักเฉลี่ยตัวละ 450 กิโลกรัม ผลิตเนื้อแดง 193 กิโลกรัมต่อตัว) ผลิตเนื้อได้ 28,560 ตัน โคพันธุ์ลูกผสมพันธุ์บราห์มันและชาร์โรเลส์ที่มีอายุไม่เกิน 3 ปี จำนวน 0.214 ล้านตัว (น้ำหนักเฉลี่ย ตัวละ 400 กิโลกรัม ผลิตเนื้อแดง 160 กิโลกรัมต่อตัว) ผลิตเนื้อได้ 34,240 ตัน

รวมเป็นโคทั้งหมด 0.362 ล้านตัว ผลิตเนื้อโคเพื่อส่งตลาดระดับกลางประมาณ 62,800 ตัน หรือประมาณ 34.8 % ของเนื้อโคที่ใช้บริโภคภายในประเทศทั้งหมด

3) **ตลาดระดับสูง** เนื้อโคสำหรับตลาดระดับสูงมาจากมาจากโคขุนคุณภาพสูง ซึ่งมาจากโคขุนสหกรณ์ปศุสัตว์โพนยางคำ (Thai-French Beef) ประมาณ 7,000 ตัวต่อปี สหกรณ์โคเนื้อกำแพงแสน (KU-Beef) ประมาณ 2,400 สหกรณ์ปศุสัตว์หนองสูง ประมาณ 600 ตัวต่อปี รวมเป็นโคทั้งหมด 10,000 ตัว ผลิตเนื้อโคสำหรับตลาดระดับสูงประมาณ 2,600 ตัน หรือประมาณ 1.4 % ของเนื้อโคที่ใช้บริโภคภายในประเทศทั้งหมด รวมทั้งเนื้อโคแช่เย็น แช่แข็ง นำเข้าจากต่างประเทศ ใช้บริโภคภายในประเทศประมาณ 2,000 ตันหรือประมาณ 1.1% รวมประมาณ 2.5 % ของเนื้อโคที่ใช้บริโภคภายในประเทศทั้งหมด

จากแหล่งที่มาของเนื้อโคสำหรับตลาดระดับล่าง ตลาดระดับกลาง และตลาดระดับสูง ดังกล่าว รวมเป็นจำนวนเนื้อโคทั้งหมดจำนวน 182,680 ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศไทย จำนวน 64 ล้านคน เฉลี่ยความต้องการบริโภคเนื้อโคประมาณ 2.85 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรประเทศสหรัฐอเมริกา บริโภคสูงถึง 43.2 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ญี่ปุ่น 12.3 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เกาหลีใต้ 12.3 กิโลกรัมต่อคนต่อปี และฟิลิปปินส์ 4.2 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ซึ่งถือว่ามีความต้องการบริโภคน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศดังกล่าว สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ประเทศไทยมีเนื้อสัตว์ชนิดอื่นๆ เช่น ปลา ไก่ สุกร ให้เลือกบริโภคได้ และราคาไม่แพง หรืออาจเป็นเพราะความเชื่อเรื่องศาสนา

ราคาโคเนื้อ

ราคาโคเนื้อ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. **ราคาโคมีชีวิต** ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ซื้อ ซึ่งแบ่งเป็น

1.1 ซื้อเพื่อใช้ทำเป็นพ่อแม่พันธุ์ ราคา ก็จะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ

1) ลักษณะตรงตามแนวสายพันธุ์ โคที่มีลักษณะตรงตามแนวสายพันธุ์จะมีราคาสูงกว่าโคที่มีลักษณะไม่ตรงตามแนวพันธุ์ เช่นโคพันธุ์บราห์มันจะต้องมีสีขาว สีเทา หรือสีแดง ถ้าเป็นโคพันธุ์บราห์มันพันธุ์แท้ จะต้องมีหนัง จมูก พู่หาง ขนตา และหนัง ต้องเป็นสีดำ เป็นต้น

2) อายุของโค โคที่มีอายุน้อยจะมีราคาเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำหนักต่อกิโลกรัมจะสูงกว่าโคที่มีอายุมาก

3) พันธุ์ประวัติ (pedigree) โคที่มีพันธุ์ประวัติจะมีราคาสูงกว่าโคที่ไม่มีพันธุ์ประวัติ

1.2 ซื้อเพื่อส่งเข้าโรงฆ่า ราคา ก็จะแตกต่างกัน ขึ้นกับ

1) ปริมาณโคที่ส่งเข้าจำหน่ายในท้องตลาด ถ้ามีโคส่งสู่ตลาดมาก ราคาจะถูก

2) ขนาดของโค โคที่มีขนาดใหญ่จะมีราคาเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำหนักต่อกิโลกรัมจะสูงกว่าโคที่มีขนาดเล็ก

3) ความสมบูรณ์ของโค โคที่มีความสมบูรณ์จะราคาสูงกว่าโคผอม เนื่องจากมีปริมาณเนื้อมากกว่าโคผอม

2. **ราคาเนื้อโค** ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับคุณภาพของเนื้อโค กล่าวคือเนื้อโคที่มีคุณภาพสูงจะมีราคาสูงกว่าเนื้อโคคุณภาพทั่วไป เนื้อโคคุณภาพสูงหมายถึงเนื้อโคที่เน้นความนุ่ม ความชุ่มฉ่ำ และมีไขมันแทรกในกล้ามเนื้อเป็นสำคัญ เนื้อโคที่มีคุณภาพสูงจะได้มาจากโคที่มีระบบการเลี้ยงดูและมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เนื้อโคมีคุณภาพสูงดังนี้

1) สายพันธุ์โค โคเนื้อสายพันธุ์ตระกูลเมืองหนาว เช่นพันธุ์ชาร์โรเลส์ พันธุ์ลิมุซีน พันธุ์ซิมเมนทอล จะให้เนื้อที่มีคุณภาพสูงกว่า โคเนื้อสายพันธุ์ตระกูลเมืองร้อน เช่นโคพันธุ์พื้นเมือง พันธุ์บราห์มัน เนื่องจากมีอัตราการเจริญเติบโตเร็วกว่า มีไขมันแทรกในกล้ามเนื้อมากกว่า เนื้อมีความนุ่มมากกว่า ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดระดับสูง จึงมีราคาแพงกว่าเนื้อโคทั่วไป

2) อายุ โคที่มีอายุน้อยกว่า จะให้เนื้อโคที่มีความนุ่มมากกว่าโคที่มีอายุมาก ราคาเนื้อโคที่มาจากโคอายุน้อยจะสูงกว่าเนื้อโคที่มาจากโคที่มีอายุมาก

3) อาหารที่ใช้เลี้ยงโค โคที่เลี้ยงขุนด้วยอาหารชั้น จะมีอัตราการเจริญเติบโตได้เร็วกว่า ทำให้เนื้อมีความนุ่มมากกว่าโคที่เลี้ยงด้วยอาหารหยาบเพียงอย่างเดียว

4) ชิ้นส่วนของเนื้อ เนื้อโคแต่ละชิ้นส่วนจะมีความนุ่ม ความเหนียวแตกต่างกัน ชิ้นส่วนของเนื้อโคที่มีความนุ่มมากได้แก่ เนื้อสันใน (Filet หรือ Tenderloin) เนื้อสันนอก (Loin) เนื้อ T-bone ชิ้นส่วนของเนื้อโคที่มีความนุ่มปานกลางได้แก่ เนื้อสะโพก (Round) เนื้อสันไหล่ (Chuck) ชิ้นส่วนของเนื้อโคที่มีความนุ่มน้อยได้แก่ เนื้อน่อง (Shank) เนื้อพันท้อง (Flank) เนื้อเสื่อรูงไห้ (Brisket) เป็นต้น
รายละเอียดสถานการณ์ราคาโคเนื้อและเนื้อ ตามตารางที่ 5 และ ที่ 6

ส่วนเหลือจากการตลาดและกำไรที่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับวิธีการตลาดเนื้อโคได้รับ

ส่วนวิจัยเศรษฐกิจปศุสัตว์และประมง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ศึกษาส่วนเหลือจากการตลาดของผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการตลาดเนื้อโค ปี 2550 สรุปผลได้ดังนี้

1) พ่อค้าขายปลีกเนื้อโคชำแหละ (กรณีซื้อโคมีชีวิตมาฆ่าชำแหละเอง) จะมีส่วนเหลือจากการตลาดมากที่สุดคือ 76.86 บาทต่อกิโลกรัม มีต้นทุนการตลาด 56.04 บาทต่อกิโลกรัม และมีกำไร 20.82 บาทต่อกิโลกรัม (ร้อยละ 16.77) หรือมีกำไร 2,168.47 บาทต่อวัน (ตามตารางที่ 7)

2) พ่อค้าขายส่งเนื้อโคชำแหละ จะมีส่วนเหลือจากการตลาดรองลงมาคือ 58.18 บาทต่อกิโลกรัม มีต้นทุนการตลาด 44.53 บาทต่อกิโลกรัม และมีกำไร 13.65 บาทต่อกิโลกรัม (ร้อยละ 13.50) หรือมีกำไร 3,558.75 บาทต่อวัน (ตามตารางที่ 8)

3) พ่อค้าขายปลีกเนื้อโคชำแหละ (กรณีรับเนื้อโคจากพ่อค้าขายส่งเนื้อโคชำแหละมาขาย) จะมีส่วนเหลือจากการตลาด 11.30 บาทต่อกิโลกรัม มีต้นทุนการตลาด 6.24 บาทต่อกิโลกรัม และมีกำไร 5.06 บาทต่อกิโลกรัม (ร้อยละ 4.67) หรือมีกำไร 330.26 บาทต่อวัน (ตามตารางที่ 9)

4) พอดีคำนวณโคมีชีวิต จะมีส่วนเหลือมการตลาดน้อยที่สุด คือ 3.31 บาทต่อกิโลกรัม มีต้นทุนการตลาด 0.96 บาทต่อกิโลกรัม และมีกำไร 2.35 บาทต่อกิโลกรัม (ร้อยละ 4.88) หรือมีกำไร 4,958.47บาทต่อครั้ง (ตามตารางที่ 10)

ตลาดการค้าระหว่างประเทศ

การนำเข้า

จากสถิติกรมศุลกากร ปี 2551 มีการขออนุญาตนำเข้าโคเนื้อมีชีวิตอย่างถูกต้องจำนวน 15,433ตัวนำเข้าเนื้อโคแช่เย็น แช่แข็ง 1,780 ตัน เครื่องใน 4,216 ตัน โดยส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา และอาร์เจนติน่า นำเข้าหนึ่งโคทุกชนิดรวม 38,687 ตัน ส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ รัสเซีย แอฟริกา ปี 2552 มีการขออนุญาตนำเข้าโคเนื้อมีชีวิตจำนวน 9,605 ตัว นำเข้าเนื้อโคแช่เย็น แช่แข็งทั้งหมด 2,001 ตัน รายละเอียดตามตารางที่ 11

การส่งออก

จากสถิติกรมศุลกากรปี 2551 มีการส่งออกโคมีชีวิต จำนวน 74,480 ตัว ส่งออกเนื้อโคแปรรูปและผลิตภัณฑ์ 7.10 ตัน ส่งออกหนึ่งโค 38,815.5 ตัน (ส่วนใหญ่ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย ฮองกง และเวียดนาม) ปี 2552 มีการส่งออกโคมีชีวิต จำนวน 198,412 ตัว(เป็นโคใช้ทำพันธุ์ จำนวน 96,221 ตัว) ส่งออกเนื้อโคแปรรูปและผลิตภัณฑ์ 695.45 ตัน ส่งออกหนึ่งโค 33,830.63 ตัน รายละเอียดตามตารางที่12

แนวโน้มสถานการณ์ด้านโคเนื้อปี 2553

ด้านการผลิต

1. จำนวนโคเนื้อและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคยังมีปริมาณลดลง เนื่องจากขาดแคลนพื้นที่เลี้ยงโคเนื้อ เพราะเกษตรกรนำพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดไปปลูกพืชเศรษฐกิจเช่น ยางพารา ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และปาล์มน้ำมัน ซึ่งให้ผลตอบแทนเร็วและสูงกว่า
2. จำนวนโคขุนคุณภาพมีปริมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคขุนได้รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้มีการบริโภคเนื้อโคขุนที่ผลิตในประเทศเพิ่มมากขึ้น ตลาดมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่จำนวนโคลูกผสมพันธุ์ชาร์โรเลส์ที่ผลิตได้มีปริมาณไม่เพียงพอ
3. จะเกิดปัญหาการขาดโครุ่นเพื่อนำไปเลี้ยงขุนเป็นโคขุน หรือโคมัน เนื่องจากที่ผ่านมามีปัญหา ราคาโคเนื้อตกต่ำ ทำให้เกษตรกรขายแม่โคและลูกโคทิ้ง

ด้านการตลาด

ตลาดโคมีชีวิต ราคาโคมีชีวิตจะสูงขึ้นเนื่องจาก

1. ตลาดต่างประเทศมีความต้องการโคจากประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย เวียดนาม และจีน เนื่องจากประเทศดังกล่าวมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จึงมีความต้องการบริโภคเนื้อโคเพิ่มขึ้น
2. ผลกระทบจากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 ทำให้ภาษีเป็น 0 ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสจะส่งโคเนื้อไปจำหน่ายต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

3. ปริมาณโคเนื้อในประเทศไทยลดลง ซึ่งจากการเปรียบเทียบเมื่อ 1 มกราคม 2551 มีโคเนื้อจำนวน 9.11 ล้านตัว แต่จากการสำรวจเดือนสิงหาคม 2552 มีโคจำนวน 6.99 ล้านตัว ลดลงประมาณ 2.11 ล้านตัว ทำให้จำนวนโคส่งเข้าตลาดลดลง

4. ปริมาณการนำเข้าโคเนื้อมีชีวิตจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า เขมร ลาว ลดลง เนื่องจากราคาโคในประเทศต่ำกว่าราคาโคในต่างประเทศ

ตลาดเนื้อโค

1. ราคาเนื้อโคทั่วไปยังคงเดิมไม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากเนื้อโคไม่ใช่สินค้าที่จำเป็น ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อปลา ไก่ สุกร ซึ่งมีราคาถูกกว่ามาทดแทนได้

2. ราคาเนื้อโคขุนคุณภาพจะมีราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากตลาดมีความต้องการเพิ่มขึ้น เนื้อโคคุณภาพหมายถึง

1) เนื้อโคที่ผลิตมาจากโคพันธุ์ลูกผสมสายเลือดยุโรป ได้แก่ พันธุ์ชาร์โรเลส์ พันธุ์กำแพงแอส พันธุ์ตาก พันธุ์กบินทร์บุรี พันธุ์แองกัส เป็นต้น

2) เนื้อโคที่มาจากกระบบการเลี้ยงที่ปลอดภัยและเป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะเนื้อโคที่เลี้ยงจากหญ้าธรรมชาติ (โคอินทรีย์ หรือ organic beef) มีคุณค่าทางอาหารสูงกว่าโคที่เลี้ยงด้วยอาหารข้น

3) เนื้อโคที่มาจากโรงฆ่าที่ถูกสุขอนามัย มีขบวนการฆ่าที่สะอาด มีการเก็บรักษาและการขนส่งออกจำหน่ายที่สะอาด แผลงจำหน่ายเนื้อเป็นตู้แช่ซึ่งสามารถควบคุมอุณหภูมิได้

4) เนื้อโคมาจากแหล่งผลิตที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ (Traceability)

การนำเข้า

การนำเข้าโคมีชีวิตจากประเทศเพื่อนบ้านมีปริมาณลดลง เนื่องมาจากราคาโคเนื้อในประเทศเพื่อนบ้านสูงกว่าราคาโคเนื้อในประเทศ

การนำเข้าเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ คาดว่าจะลดลง เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ไม่แน่นอน ซึ่งส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยว

การส่งออก

ปริมาณการส่งออกโคมีชีวิตคาดว่าจะมีปริมาณลดลง เนื่องจากราคาโคมีชีวิตในประเทศมีราคาสูงขึ้น การส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ คาดว่าจะสูงขึ้นโดยเฉพาะการส่งออกไปประเทศเวียดนาม และประเทศจีน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการค้าระหว่างประเทศด้วยว่าจะมีการอำนวยความสะดวกมากน้อยเพียงไร โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าผ่านประเทศลาว และกัมพูชา

ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์กับสถานการณ์โคเนื้อ

สำหรับเกษตรกร

1. จะต้องรวมตัวเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ สร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงด้านการผลิตและการตลาด เพื่อสามารถควบคุมการผลิตและดำเนินการตลาดได้อย่างเหมาะสม

2. เนื่องจากตลาดต้องการโคพันธุ์ดี เนื้อโคมีคุณภาพ ดังนั้นเกษตรกรต้องดำเนินการดังนี้

- 1) เก็บแม่โคพันธุ์ดีเลี้ยงไว้ขยายพันธุ์
- 2) ปรับปรุงพันธุ์โคให้ตรงกับความต้องการของตลาด ปัจจุบันตลาดต้องการโคลูกผสมพันธุ์ชาร์โรเลส์ ดังนั้นเกษตรกรควรจะขอรับการบริการผสมเทียม โดยใช้น้ำเชื้อพันธุ์ชาร์โรเลส์
- 3) จะต้องปลูกหญ้าเพื่อใช้เป็นอาหารเลี้ยงโคให้มีปริมาณเพียงพอกับจำนวนโคที่เลี้ยง เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- 4) ฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดอย่างสม่ำเสมอ
- 5) จัดทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์โดยการติดเบอร์หู เพื่อทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติ (NID = National Identify) เพื่อสะดวกในการขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์และทำพันธุ์ประวัติเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

สำหรับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์

1. กำหนดพื้นที่และเป้าหมายการให้บริการผสมเทียมโคเนื้อของเกษตรกรให้ชัดเจน ดำเนินการเป็นกลุ่มและให้บริการผสมเทียมโดยใช้น้ำเชื้อโคพันธุ์ชาร์โรเลส์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรต้องการเลี้ยงโคขุนคุณภาพ ปีละประมาณ 10,000 ตัว แต่ไม่สามารถจัดหาโคมาเลี้ยงขุนได้ ขณะที่รายงานลูกโคเนื้อเกิดจากการผสมเทียม โดยใช้น้ำเชื้อพันธุ์ชาร์โรเลส์ปีละ 40,000 – 50,000 ตัว แต่ไม่รู้ว่าจะอยู่ที่ใด ทำให้เกษตรกรร้องเรียนว่า กรมปศุสัตว์ไม่สามารถให้บริการผสมเทียมเพื่อผลิตลูกโคขุนตามที่ตลาดต้องการได้
2. สนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อรวมตัวเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ และสร้างเครือข่ายให้เกิดความเชื่อมโยงด้านการผลิตและการตลาด โดยแบ่งเกษตรกรออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
  - 1) กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงแม่โคเนื้อเพื่อผลิตลูก
  - 2) กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคเตรียมขุน คือ เลี้ยงโคหย่านน้ำหนักประมาณ 150 กก. ถึงน้ำหนักประมาณ 250 – 300 กก.
  - 3) กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคขุน คือเลี้ยงโคขุนน้ำหนัก 250 – 300 กก. จนถึงน้ำหนักส่งตลาดได้
3. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้เกษตรกรนำไปปลูกจัดทำแปลงหญ้าเลี้ยงโคเนื้อ และให้คำแนะนำการเลือกใช้วัสดุการเกษตรในพื้นที่มาเป็นอาหาร เพื่อลดต้นทุนการผลิต
4. อำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการส่งโคไปจำหน่ายต่างประเทศได้อย่างรวดเร็วเพื่อขยายตลาดต่างประเทศ
5. ดำเนินการแก้ไขปัญหาโรงฆ่าสัตว์เถื่อน หรือโรงฆ่าสัตว์ที่ไม่ถูกสุขอนามัยอย่างจริงจัง จัดทำเครื่องหมายรับรองเนื้อโคที่มาจากโรงฆ่าที่ได้มาตรฐาน เพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการได้ดำเนินการปรับปรุงโรงฆ่าที่ไม่ได้มาตรฐานให้ได้มาตรฐาน
6. พัฒนาความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของโรงฆ่า และผู้ตัดแต่งเนื้อโค ให้มีความรู้ความสามารถในการเก็บรักษาเนื้อโคหลังถูกฆ่า แยกชนิดของเนื้อตามคุณภาพ (Grading) มีความรู้ความสามารถในการตัดแต่งซาก ทำให้มีชิ้นส่วนรองของเนื้อหลังตัดแต่งในปริมาณลดลง สร้างมูลค่าเนื้อโคให้สูงมากขึ้น

ตารางที่ 1 สถิติจำนวนโคเนื้อในประเทศไทย ปี 2546 – 2551

พ.ศ.	จำนวนโคเนื้อ (ตัว)		% เปลี่ยนแปลง	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยง		% เปลี่ยนแปลง
	โคเนื้อ	เพิ่ม/ลด		เกษตรกร	เพิ่ม/ลด	
2548 (1)	7,796,272	+ 1,127,940	16.9	1,202,306	+ 181,649	17.8
2549 (1)	8,036,057	+ 239,785	3.1	1,226,005	+ 23,699	1.9
2550 (1)	8,848,392	+ 812,335	10.1	1,373,219	+ 147,214	12.0
2551 (1)	9,112,093	+ 263,701	2.9	1,331,561	- 41,658	-3.0
2552(2)	6,997,868	- 2,114,225	- 23.2	1,230,522	- 101,039	- 7.6
เฉลี่ย		65,907	1.96		41,973	4.2

ที่มา : (1) ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ (2) ส.พ.ท. กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 2 ต้นทุนการเลี้ยงแม่โคพันธุ์พื้นเมืองเพื่อผลิตลูก

ข้อกำหนด	หน่วย	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
		(เลี้ยงด้วยอาหารข้น+หญ้าสด)	(เลี้ยงด้วยหญ้าสด)	(เลี้ยงไล่ต้อน)
เป็นโคสาวหรือแม่โคนานัก	กก.	200	200	200
ช่วงระยะเวลาการให้ลูก	วัน/ตัว	369	369	369
กินอาหารข้น	กก./ตัว/วัน	0.5	0	0
ราคาอาหารข้น	บาท/กก.	5.5	0	0
กินอาหารหยาบ (หญ้าสด)	บาท/ตัว/วัน	20	25	0
ราคาอาหารหยาบ (ทำแปลงหญ้า)	บาท/กก.	0.3	0.3	0
ค่าเวชภัณฑ์ (ยาบำรุง ยารักษาโรค ยาถ่ายพยาธิ)	บาท/ตัว/ปี	100	100	100
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (น้ำ ไฟฟ้า เสื่อมราคาคอก)	บาท/ตัว/วัน	1	1	1
ค่าเสื่อมสภาพแม่โคพันธุ์ (แม่โคสามารถให้ลูกได้ 6 ตัว/แม่ที่เหลือจำหน่ายเป็นค่าซาก)	บาท/การให้ลูก 1 ตัว	583	583	583
ค่าแรงไล่ต้อนเลี้ยงโค (150 บาท/30 แม่)	บาท/ตัว/วัน	0	0	5
ค่าผสมพันธุ์	บาท/ตัว	100	100	100
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อการลงทุน	%	10	10	10
รายจ่าย				
ค่าแม่พันธุ์โค	บาท	7,000.00	7,000.00	7,000.00
ค่าอาหารสำหรับแม่โค	บาท	3,288.75	2,827.50	60.00
- ค่าอาหารแร่ธาตุ	บาท	60	60	60
- ค่าอาหารข้น	บาท	1,014.75	0.00	0.00
- ค่าอาหารหยาบ	บาท	2,214.00	2,767.50	0.00
ค่าเวชภัณฑ์	บาท	100	100	100
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	บาท	369	369	369
ค่าดอกเบี้ย (ค่าพันธุ์)	บาท	697.41	697.41	697.41
ค่าเสื่อมสภาพแม่โคพันธุ์	บาท	583.33	583.33	583.33
ค่าแรงไล่ต้อนเลี้ยงโค	บาท	0.00	0.00	1,845.00
ค่าผสมพันธุ์	บาท	100	100	100
รวมรายจ่ายต่อการผลิตลูกโค 1 ตัว	บาท	5,138.49	4,677.24	3,754.74

ที่มา : กลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฟาร์มปศุสัตว์ ส.พ.ท. กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 3 ต้นทุนการเลี้ยงแม่โคพันธุ์ลูกผสมบราห์มันเพื่อผลิตลูก

ข้อกำหนด	หน่วย	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3
		(เลี้ยงด้วยอาหารชั้น+หญ้าสด)	(เลี้ยงด้วยหญ้าสด)	(เลี้ยงไล่ต้อน)
เป็นโคสาวหรือแม่โคน้ำหนัก	กก.	300	300	300
ช่วงระยะเวลาการให้ลูก	วัน/ตัว	469	469	469
กินอาหารชั้น	กก./ตัว/วัน	1	0	0
ราคาอาหารชั้น	บาท/กก.	5.5	0	0
กินอาหารหยาบ (หญ้าสด)	บาท/ตัว/วัน	35	45	0
ราคาอาหารหยาบ (ทำแปลงหญ้า)	บาท/กก.	0.3	0.3	0
ค่าเวชภัณฑ์ (ยาบำรุง ยารักษาโรค ยาถ่ายพยาธิ)	บาท/ตัว/ปี	200	200	200
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (น้ำ ไฟฟ้า เสื่อมราคาคอก)	บาท/ตัว/วัน	1	1	1
ค่าเสื่อมสภาพแม่โคพันธุ์ (แม่โคสามารถให้ลูกได้ 6 ตัว/แม่ ที่เหลือจำหน่ายเป็นค่าซาก)	บาท/การให้ลูก 1 ตัว	833.00	833.00	833.00
ค่าแรงไล่ต้อนเลี้ยงโค (150 บาท/30 แม่)	บาท/ตัว/วัน	0	0	7.5
ค่าผสมพันธุ์	บาท/ตัว	200	200	200
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อการลงทุน	%	10	10	10
รายจ่าย				
ค่าแม่พันธุ์โค	บาท	10,000.00	10,000.00	10,000.00
ค่าอาหารสำหรับแม่โค	บาท	7,704.00	6,531.50	200.00
- ค่าอาหารแร่ธาตุ	บาท	200	200	200
- ค่าอาหารชั้น	บาท	2,579.50	0.00	0.00
- ค่าอาหารหยาบ	บาท	4,924.50	6,331.50	0.00
ค่าเวชภัณฑ์	บาท	200	200	200
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	บาท	469	469	469
ค่าดอกเบี้ย (ค่าพันธุ์)	บาท	1,266.30	1,266.30	1,266.30
ค่าเสื่อมสภาพแม่โคพันธุ์	บาท	833.33	833.33	833.33
ค่าแรงไล่ต้อนเลี้ยงโค	บาท	0.00	0.00	3,517.50
ค่าผสมพันธุ์	บาท	200	200	200
รวมรายจ่ายต่อการผลิตลูกโค 1 ตัว	บาท	10,672.63	9,500.13	6,686.13

ที่มา : กลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฟาร์มปศุสัตว์ ส.พ.ท. กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 4 ต้นทุนการเลี้ยงโคขุนพันธุ์ต่างๆ

ข้อกำหนด	หน่วย	โคบาลห่มัน			โคมัน(โคพม่า)		ชาร์โรเลสส์	โคพื้นเมือง
		กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2		
นน. โคเนื้อเข้าขุน	กก.	200	200	250	350	350	250	120
ราคาโคซื้อโคเข้าขุน	บาท/กก.	43	43	45	45	45	55	40
นน. โคส่งตลาด	กก.	450	450	450	450	450	500	300
ระยะเวลาเลี้ยงขุน	วัน	277.78	250.00	200.00	111.11	100.00	208.33	360.00
อัตราการเจริญเติบโต	กก./วัน	0.9	1	1	0.9	1	1.2	0.5
กินอาหารชั้น	กก./ตัว/วัน	5.5	5.5	6.5	7	7	7.5	2.5
ราคาอาหารชั้น	บาท/กก.	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2
กินอาหารหยาบ	กก./ตัว/วัน	16	16	16	16	16	16	12
ราคาอาหารหยาบ	บาท/กก.	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
ค่าแรงงาน (150 บาท ต่อ 50 ตัว)	บาท/ตัว/วัน	3	3	3	3	3	3	3
ค่าเวชภัณฑ์ (พยาธิ สอริโมน)	บาท/ตัว	200	200	200	200	200	200	100
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (น้ำ ไฟฟ้า เสื่อมราคา)	บาท/ตัว/วัน	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขนส่ง	บาท/ตัว	500	500	500	500	500	500	200
ค่าดอกเบี้ยเงินกู้	%	11.5	11.5	11.5	11.5	11.5	11.5	11.5
รายจ่าย								
ค่าตัวโคที่ซื้อเข้าขุน	บาท	8,600.00	8,600.00	11,250.00	15,750.00	15,750.00	13,750.00	4,800.00
ค่าอาหารชั้น	บาท	6,416.67	5,775.00	5,460.00	3,266.67	2,940.00	6,562.50	3,780.00
ค่าอาหารหยาบ	บาท	2,222.22	2,000.00	1,600.00	888.89	800.00	1,666.67	2,160.00
ค่าเวชภัณฑ์ (พยาธิ สอริโมน)	บาท	200	200	200	200	200	200	100
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขนส่ง	บาท	500	500	500	500	500	500	200
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (น้ำ ไฟฟ้า เสื่อมราคา)	บาท	278	250	200	111	100	208	360
ดอกเบี้ย	บาท	4.22	4.08	4.80	5.75	5.68	5.77	2.43
ค่าแรงงาน	บาท	833.33	750.00	600.00	333.33	300.00	625.00	1,080.00
รวมรายจ่าย	บาท	19,054.45	18,079.08	19,814.80	21,055.63	20,595.68	23,517.94	12,482.43
ต้นทุนการผลิต	บาท/กก.	42.34	40.18	44.08	46.78	45.76	47.03	41.06

ตารางที่ 5 ราคาโคมีชีวิตและเนื้อโคที่เกษตรกรขายได้ ปี 2548-2552

ปี	(1)	(2)			
	ราคาโคมีชีวิต	ตลาดกรุงเทพฯ			
	ที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	ราคาขายส่ง (บาท/กก.)		ราคาขายปลีก (บาท/กก.)	
		โคมีชีวิต	เนื้อโคชำแหละ	เนื้อโคสันนอก	เนื้อโคสันใน
2548	48.06	52.50	96.00	127.50	185.00
2549	49.84	52.50	96.00	127.50	185.04
2550	47.65	52.50	96.00	127.50	185.00
2551	44.02	52.50	96.00	127.50	185.00
2552	43.44	52.50	96.00	127.50	185.00
เฉลี่ยอัตรา เพิ่ม (%)	-3.0	0	0	0	0

ที่มา : (1) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, (2) กรมการค้าภายใน

หมายเหตุ : โคมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้น้ำหนัก 250-350 กก.

ตารางที่ 6 ราคาซื้อ-ขายโคเนื้อและเนื้อโค ปี 2553 (มีนาคม 2553)

รายการ	บริษัท สอาดจิตร กรุ๊ป	บริษัท ซ้อสุดาฟาร์ม	สหกรณ์โคเนื้อ กำแพงแสน
<u>โคมีชีวิต</u>			
1. โคทั่วไป (ทุกประเภท)	36-37 บาท	-	-
2. โคเข้าขุน	38 – 42 บาท	38 –42 บาท	-
3. โคขุน (โคมัน น้ำหนัก 400 -500 กก.)	44 – 46 บาท	46.50 – 47.50 บาท	-
4. โคขุนคุณภาพ (น้ำหนักไม่ต่ำ 500 กก.)	-	-	75.19 บาท
<u>ซากโคและเนื้อโค</u>			
1.ซากโคผ่า 2 ซีก	80-82 บาท	83 – 84 บาท	123 บาท (+ค่าอายุ+% ไขมันแทรก)

2. เนื้อซาอะ	100 บาท	100 บาท 87 บาท (เนื้อทำลูกชิ้น)	-
3. เครื่องในรวม	50 บาท	50 บาท	50 บาท
4. หน้งโคสด (น.น. 18 กก.ขึ้นไป)	17-18 บาท	17-18 บาท	22 บาท

หมายเหตุ ราคาขายปลีกตามตลาดสดทั่วไปเนื้อโค 100 – 130 บาท/กก.

ตารางที่ 7 แสดงส่วนเหลือมการตลาดและกำไรของพ่อค้าขายปลีกเนื้อโคชำแหละ (กรณีซื้อโคมีชีวิตมาชำ
ชำแหละเอง)

รายการ	บาท/กก.	ร้อยละ
ราคาเฉลี่ยที่พ่อค้าขายปลีกเนื้อชำแหละได้รับ ^{1/}	124.17	100.00
ราคาโคมีชีวิต	47.31	38.10
ส่วนเหลือมการตลาด	76.86	61.90
ต้นทุนการตลาด	56.04	45.13
ค่าแรงงาน	2.74	2.21
ค่าขนส่ง	2.41	1.94
ค่าใช้จ่ายในการฆ่า	3.48	2.80
ค่าภาษีและธรรมเนียมอื่นๆ	0.99	0.80
มูลค่าสูญเสียน้ำหนักระหว่างฆ่า	44.21	35.61
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	1.08	0.87
ค่าภษณะหีบห่อและน้ำแข็ง	1.07	0.86
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	0.05	0.04
กำไรของพ่อค้าขายปลีกเนื้อโคชำแหละ	20.82	16.77
จำนวนโคมีชีวิตที่ฆ่าโดยเฉลี่ยต่อวัน	1.28 ตัว	
น้ำหนักโคมีชีวิตเฉลี่ยต่อตัว	254.31 กก.	
น้ำหนักซากโดยเฉลี่ยต่อตัว	122.87 กก.	
น้ำหนักเนื้อแดงโดยเฉลี่ยต่อตัว ^{2/}	81.37 กก.	
กำไรที่ได้รับต่อวัน	2,168.47 บาท	

ที่มา : ^{1/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550), ^{2/} ส.พ.ท. กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 8 แสดงส่วนเหลืออมการตลาดและกำไรของพ่อค้าขายส่งเนื้อโคชำแหละ

รายการ	บาท/กก.	ร้อยละ
ราคาเฉลี่ยที่พ่อค้าขายส่งเนื้อชำแหละได้รับ ^{1/}	101.12	100.00
ราคาโคมีชีวิต	42.94	42.46
ส่วนเหลืออมการตลาด	58.18	57.54
ต้นทุนการตลาด	44.53	44.04
ค่าแรงงาน	0.36	0.36
ค่าขนส่ง	2.77	2.74
ค่าใช้จ่ายในการฆ่า	2.29	2.27
ค่าภาษีและธรรมเนียมอื่นๆ	0.37	0.37
มูลค่าสูญเสียน้ำหนักระหว่างฆ่า	37.69	37.27
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.84	0.83
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	0.20	0.20
กำไรของพ่อค้าขายส่งเนื้อโคชำแหละ	13.65	13.50
จำนวนโคมีชีวิตที่ฆ่าโดยเฉลี่ยต่อวัน	2.43 ตัว	
น้ำหนักโคมีชีวิตเฉลี่ยต่อตัว	335.29 กก.	
น้ำหนักซากโดยเฉลี่ยต่อตัว	185.88 กก.	
น้ำหนักเนื้อแดงโดยเฉลี่ยต่อตัว ^{2/}	107.29 กก.	
กำไรที่ได้รับต่อวัน	3,558.75 บาท	

ที่มา : ^{1/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550), ^{2/} ส.พ.ท. กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 9 แสดงส่วนเหลืออมการตลาดและกำไรของพ่อค้าขายปลีกเนื้อโคชำแหละ (กรณีรับเนื้อโคจากพ่อค้าขายส่งเนื้อโคชำแหละมาขาย)

รายการ	บาท/กก.	ร้อยละ
ราคาขายเฉลี่ยของพ่อค้าขายปลีกเนื้อชำแหละ ^{1/}	108.28	100.00
ราคาเนื้อโคที่ซื้อ	96.98	89.57
ส่วนเหลืออมการตลาด	11.30	10.43
ต้นทุนการตลาด	6.24	5.76
- ค่าแรงงาน	3.30	3.05

รายการ	บาท/กก.	ร้อยละ
- ค่าขนส่ง	0.25	0.23
- ค่าภาชนะหีบห่อและน้ำแข็ง	1.35	1.25
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	1.21	1.12
- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	0.13	0.11
กำไรของพ่อค้าขายปลีกเนื้อโคชำแหละ	5.06	4.67
จำนวนเนื้อโคที่ขายโดยเฉลี่ยต่อวัน	65.27 กก.	
พ่อค้ามีกำไรต่อวัน ^{2/}	330.26 บาท	

ที่มา : ^{1/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550), ^{2/} ส.พ.ท. กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 10 แสดงส่วนเหลือมการตลาดและกำไรของผู้รวบรวมโคมีชีวิต

รายการ	บาท/กก.	ร้อยละ
ราคาเฉลี่ยที่ผู้รวบรวมโคมีชีวิตได้รับ ^{1/}	48.14	100.00
ราคาโคมีชีวิต	44.83	93.13
ส่วนเหลือมการตลาด	3.31	6.88
ต้นทุนการตลาด	0.96	2.00
ค่าแรงงาน	0.10	0.20
ค่าขนส่ง	0.50	1.04
ค่าอาหารและยาสัตว์	0.08	0.15
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.25	0.51
ค่าธรรมเนียมและอื่นๆ	0.05	0.10
กำไรของของผู้รวบรวมโคมีชีวิต	2.35	4.88
จำนวนโคมีชีวิตเฉลี่ย (ตัว/ครั้ง)	10.46 ตัว	
น้ำหนักโคมีชีวิตเฉลี่ยต่อตัว	201.72 กก.	
พ่อค้ามีกำไรต่อครั้ง ^{2/}	4,958.47 บาท	

ที่มา : ^{1/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550), ^{2/} ส.พ.ท. กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 11 สถิติการนำเข้าโคเนื้อ ปี 2550 - 2552

รายการ	2550		2551		2552	
	จำนวน (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)
โคมีชีวิตทั้งหมด	13,548	87.09	15,433	75.25	9,605	42.24
เนื้อโคแช่เย็นแช่แข็ง	1,908.10	325.87	1,780.40	368.76	2,001.09	388.78
เครื่องในโค	4,573.30	82.01	4,216.40	84.45	4,522.29	83.83
หนังโค-กระป๋องทั้งหมด	41,703.86	11,408.03	38,687.30	10,195.07	130,002.48	11,405.58

ที่มา : กรมศุลกากร

ตารางที่ 12 สถิติการส่งออกโคเนื้อ ปี 2550 - 2552

รายการ	2550		2551		2552	
	จำนวน (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)
โคมีชีวิตทั้งหมด	4,806	57.07	74,480	549.17	198,412	14,136
เนื้อโคและผลิตภัณฑ์	267.53	27.14	7.10	1.38	695.45	53.03
เครื่องในโค	3.86	0.31	-	-	16.15	1.02
หนังโค-กระป๋องทั้งหมด	35,423.20	14,383.36	38,815.50	14,208.62	33,830.63	10,973.07

ที่มา : กรมศุลกากร